

Sygn. akt IV Ca 1286/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Wróblewska-Pokora (spr.)

Sędziowie SO Małgorzata Truskolaska-Żuczek

SO Anna Wrembel-Woźniak

Protokolant protokolant sądowy Kalina Ruclak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 września 2017 r. w Warszawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko A. W.

o ustanowienie rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie

z dnia 27 marca 2017 r., sygn. akt V RC 782/16

1. oddała apelację;

2. zasądza od A. W. na rzecz M. W. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Truskolaska-Żuczek Iwona Wróblewska-Pokora Anna Wrembel-Woźniak

Sygn. akt IV Ca 1286/17

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 27 marca 2017r., sygn. akt V RC 782/16 w pkt. I ustanowił z dniem 4 lipca 2016r. rozdzielność majątkową między M. W., a A. W. wynikającą z zawartego w dniu 15 sierpnia 1978r. przez strony związku małżeńskiego w Urzędzie Stanu Cywilnego (...) W. za numerem aktu (...), w pkt. II zasądził od pozwanej A. W. na rzecz powoda M. W. kwotę 937,00 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

M. W. i A. W. zawarli związek małżeński w dniu 15 sierpnia 1978r. w W.. W trakcie trwania małżeństwa stron nie zawierały umów o zmianę ustroju majątkowego między nimi. Od 3 lutego 2016r. pomiędzy stronami toczy się sprawa o rozwód. Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, iż strony nie mieszkają ze sobą od lipca 2016r., a od połowy września 2015r. nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego. Małżonkowie po raz ostatni rozliczali się wspólnie z Urzędem Skarbowym za 2015r. W dniu 22 kwietnia 2016r. strony sprzedały dom w miejscowości K. przy ulicy (...) za

kwotę 1.250.000 zł, która podzielili w częściach równych pomiędzy siebie. Strony mają wspólny kredyt na mieszkanie przy ulicy (...) w W., który do tej pory spłacał powód. W mieszkaniu obecnie mieszka pozwana, zaś wcześniej mieszkał w nim syn stron wraz z narzeczoną i opłacał kredyt zaciągnięty na kupno tego mieszkania przez strony. Sąd Rejonowy wskazał, że M. W. ma 61 lat, od 15 lat utrzymuje siebie i żonę. Od sierpnia 2015r. co miesiąc przekazywał pozwanej środki finansowe w wysokości 1400 zł. Powód złożył wniosek do banku o wakacje kredytowe, jednak pozwana nie zgodziła się na takie rozwiązanie i oświadczyła w banku, że się na to nie zgadza. Ze sprzedaży domu w miejscowości K. przy ulicy (...) powód otrzymał kwotę 625.000 zł. A. W. ma 60 lat, nie ma zawodu. Nie pracuje. Mieszka we wspólnym mieszkaniu stron w W. położonym przy ul. (...) Kredyt za to mieszkanie opłaca powód. Pozwana reguluje opłaty czynszowe. Pozwana ma orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności. Może pracować na stanowisku przystosowanym do niepełnosprawności. A. W. ze sprzedaży domu w miejscowości K. przy ul. (...) otrzymała kwotę 625.000 zł. Utrzymuje się również z alimentów, które otrzymuje od męża w kwocie 1400 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 31 § 1 k.r.o. i art. 52 § 1 k.r.o. i uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie. W ocenie Sądu Rejonowego, powód wykazał, że istnieją ważne powody do ustanowienia rozdzielności majątkowej z datą wsteczną. Sąd Rejonowy wskazał, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że strony nie mieszkają razem od 4 lipca 2016r., zaś z zeznań pozwanej wynika, że strony nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego od połowy września 2015r., nie rozliczały się za 2016r. wspólnie przed Urzędem Skarbowym. Sąd Rejonowy wskazał również, że od lutego 2016r. pomiędzy stronami toczy się sprawa o rozwód. Sąd Rejonowy uznał zatem, iż pomiędzy stronami nastąpiła separacja faktyczna, która uniemożliwia im wspólne zarządzanie majątkiem oraz wspólne podejmowanie decyzji odnośnie majątku wspólnego.

Sąd Rejonowy odnosząc się do argumentacji podniesionej przez pozwaną uznał, iż uwzględnienie powództwa nie narusza zasad współżycia społecznego. Sąd Rejonowy ponownie podkreślił, że strony nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego od połowy września 2015 roku, a nie mieszkają razem od 4 lipca 2016 roku. Ponadto nie są w stanie porozumieć się w kwestiach finansowych. W ocenie Sądu Rejonowego to pozwana znajduje się w lepszej sytuacji niż powód, ponieważ mieszka we wspólnym mieszkaniu stron, natomiast M. W. nie ma obecnie stałego miejsca zamieszkania, dlatego pomieszkuje u znajomych i rodziny. Sąd Rejonowy podzielił stanowisko pozwanego, że , aby kupić mieszkanie, które będzie należało tylko do niego, potrzebne jest orzeczenie ustanawiające między stronami rozdzielność majątkową małżeńską. Nadto Sąd Rejonowy uznał, że sytuacja majątkowa pozwanej jest bardzo dobra. Małżonkowie polubownie podzielili się pieniędzmi ze sprzedaży domu, a pozwana otrzymała 625 tys. zł. Ponadto otrzymuje ona alimenty od męża w kwocie 1400 zł miesięcznie. Sąd Rejonowy wskazał również na to, że zgodnie z orzeczeniem o niepełnosprawności pozwana jest w stanie podjąć pracę w warunkach przystosowanych do jej niepełnosprawności.

Sąd Rejonowy uznał, że od 4 lipca 2016 roku nie łączy stron więź ekonomiczna, a wykonywanie zarządu przez jednego z małżonków nad ich wspólnym majątkiem jest w znacznym stopniu utrudnione. W świetle powyższego Sąd Rejonowy stwierdził, że wspólność majątkowa przestała służyć dobru założonej przez strony rodziny i ustanowił w punkcie I wyroku rozdzielność majątkową pomiędzy stronami z datą 4 lipca 2016 roku na podstawie art. 52 § 1 i 2 k.r.o.

Sąd Rejonowy w punkcie II orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

W apelacji pozwana zaskarżyła wyrok w całości, wnosząc o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Skarżąca sformułowała zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego tj.:

a) 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą: na utożsamieniu okoliczności, iż strony nie zamieszkują razem, nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego i toczy się między nimi sprawa o rozwód z ważnymi powodami do ustanowienia rozdzielności majątkowej, na przyjęciu, że separacja faktyczna stron uniemożliwia im wspólne zarządzanie majątkiem oraz wspólne podejmowanie decyzji, w sytuacji gdy między stronami nadal istnieje więź ekonomiczna i stosunki majątkowe, podczas gdy przesłanką

ustanowienia rozdzielnosci majątkowej jest trwale zerwanie wszelkich stosunków majątkowych, uznaniu twierdzeń powoda o chęci zakupu mieszkania, którego będzie on jedynym właścicielem i przyjęciu rzeczywistej potrzeby takiego zakupu z uwagi na okoliczność, że powód nie ma stałego miejsca zamieszkania i musi pomieszkiwać u znajomych i rodziny, co w konsekwencji uznane zostało za przesłankę do ustanowienia rozdzielnosci majątkowej, podczas gdy powód na stałe zamieszkuje u swojej nowej partnerki, bezpodstawnym uznaniu, że skarżąca jest w lepszej sytuacji niż powód, nie kompleksowym i niecałościowym rozpatrzeniu zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, skutkującym jego wadliwą oceną i w konsekwencji nierozpoznanie istoty sprawy;

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wyjaśnienia w treści uzasadnienia na czym polega wyjątkowy wypadek pozwalający ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa;

c) art. 321 k.p.c. w zw. z art. 193 § 2¹ k.p.c. poprzez orzekanie co do żądania powoda o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną zgłoszonego bezskutecznie ustnie do protokołu na rozprawie w dniu 23 maja 2017r., podczas gdy dla ważności tej czynności wymagana była forma pisemna, a przez to wydanie wyroku ponad żądanie pozwu oraz pozbawienie pozwanej możliwości obrony jej praw w odniesieniu do nieskutecznie rozszerzonego powództwa;

d) art. 5 k.p.c. w zw. z art. 212 § 1 i 2 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd nieuprawnionego pouczenia powoda reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika, jakim w rzeczywistości było zapytanie co do daty, od której orzeczona ma być rozdzielnosc majątkowa, w sytuacji gdy pierwotnie powództwo zostało sformułowane w sposób, który nie nastroczał wątpliwości co do zakresu żądania, dotyczącego kwestii merytorycznych i w istocie zawierającego poradę prawną co do strategii prowadzenia postępowania bez którego nie doszłoby do modyfikacji powództwa i żądania ustanowienia rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną, podczas gdy nie istniała potrzeba dodatkowego zadawania pytań, zwłaszcza profesjonalnemu pełnomocnikowi powoda, ponieważ nie zmierzało to ani do ustalenia podstawy faktycznej żądania ani spornych okoliczności.

Skarżąca zarzuciła również naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

a) art. 52 § 1 i 2 k.r.o. poprzez jego zastosowanie w niniejszej sprawie, podczas gdy nie istnieją ważne powody do ustanowienia rozdzielnosci majątkowej oraz nie zachodzi wyjątkowy wypadek pozwalający ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż data wytoczenia powództwa;

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo istnienia podstaw do uznania, że żądanie powoda ustanowienia rozdzielnosci majątkowej, zwłaszcza z datą wsteczną jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i w związku z tym nie powinno korzystać z ochrony prawnej.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia stanu faktycznego niniejszej sprawy dokonane przez Sąd Rejonowy oraz ich ocenę prawną. Sąd Rejonowy przeprowadził prawidłową i szczegółową analizę zebranego w sprawie materiału dowodowego, a następnie dokonał jego rzetelnej i logicznej oceny. Wyprowadzone na tej podstawie wnioski są zgodne z zasadą swobodnej oceny dowodów i doświadczeniem życiowym i jako takie znalazły całościową aprobatę Sądu Odwoławczego. W apelacji nie wskazano żadnych konkretnych uchybień, których dopuścił się rzekomo Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę. Apelacja pozwanej zawiera jedynie polemikę z trafnym rozstrzygnięciem Sądu I instancji, zmierzającą w istocie do wykazania odmiennego stanowiska korzystnego dla skarżącej.

Sąd Okręgowy w pełni aprobuje stanowisko Sądu Rejonowego, że w niniejszej sprawie zostały spełnione przesłanki ustanowienia rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną.

Zgodnie z art. 52 § 1 k.r.o. z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez sąd rozdzielnosci majątkowej. Powołany wyżej przepis ustanawia wymaganie istnienia tzw. ważnych powodów dla wydania orzeczenia znoszącego wspólność majątkową między małżonkami. W judykaturze Sądu Najwyższego wskazano, że ważne powody to sytuacja pociągająca za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobra rodziny oraz wynikająca z nieporozumień małżeńskich utrata zdolności do wykonywania zarządu majątkiem wspólnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1710/00, wyrok SN z dnia 7 grudnia 2000 r., II CKN 401/00). Tymi ważnymi powodami mogą być także w szczególności: okoliczność, że małżonkowie żyją w rozłączeniu (separacja faktyczna), trwonienie majątku, rażąca niegospodarność, brak przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny, uporczywe dokonywanie szczególnie ryzykownych operacji finansowych zagrażających materialnym podstawom bytu rodziny. Przez ważne powody należy rozumieć nie tylko okoliczności natury majątkowej, lecz także okoliczności stwarzające sytuację, w której wykonywanie zarządu przez jednego z małżonków ich wspólnym majątkiem jest niemożliwe lub znacznie utrudnione (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 1998r., I CKN 906/97, Lex nr 1215097).

Stosownie do treści art. 52 § 2 k.r.o. rozdzielnosc majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielnosc majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego ustalenia Sądu I instancji co do daty ustanowienia rozdzielnosci majątkowej pomiędzy stronami są trafne. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu I instancji, od dnia 4 lipca 2016r. stron nie łączy więź ekonomiczna, a wykonywanie zarządu przez jednego z małżonków nad ich wspólnym majątkiem jest w znacznym stopniu utrudnione. Słusznie także uznał Sąd I instancji, iż strony pozostają w separacji faktycznej, która ma charakter trwały, o czym świadczy m.in. postępowanie rozwodowe. Separacja faktyczna małżonków może stanowić ważny powód zniesienia wspólności majątkowej dopiero wtedy, jeżeli uniemożliwia im współdziałanie w zarządzie wspólnym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2000r., III CKN 373/99, Lex nr 51561). Oznacza to, że sam fakt separacji faktycznej małżonków jest niewystarczający do przyjęcia, że zachodzą ważne przyczyny ustanowienia rozdzielnosci majątkowej. Wyjątkowy wypadek występuje w sytuacji, gdy małżonkowie żyją w faktycznym rozłączeniu, ale np. brak jest pomiędzy nimi współdziałania i zgody w prowadzeniu działalności gospodarczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2004 r., III CK 126/2003, M. Praw. 2004, nr 13, s. 582 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 371/2008, OSNC 2009, nr 12, poz. 171). Postępowanie dowodowe bezspornie wykazało, że od momentu wyprowadzenia się powoda tj. 4 lipca 2016r. strony nie były w stanie wspólnie zarządzać majątkiem wspólnym. Od tej daty między małżonkami można mówić o zupełnym braku porozumienia co do zasadniczych kwestii związanych z interesem majątkowym każdego z małżonków, jak również wspólnym interesem ekonomicznym całej rodziny. Wówczas nastąpiła bowiem faktyczna separacja, która stosownie do treści przepisu art. 52 § 2 k.r.o. stanowi wyjątkową okoliczność dla ustanowienia rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną. Ponadto już w lutym 2016r. został złożony pozew rozwodowy, a od połowy września 2015r. strony nie prowadziły wspólnego gospodarstwa domowego, co dodatkowo przesądza o separacji faktycznej stron postępowania i braku współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym. Ponadto ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż strony nie informują się wzajemnie o podejmowanych decyzjach finansowych, co może negatywnie wpływać na sytuację finansową każdej ze stron. Strony nie są w stanie dojść do porozumienia co do sposobu zarządzania mieszkaniem znajdującym się przy ul. (...)w W., zniesienia współwłasności lokalu oraz spłat rat kredytu obciążających lokal. Brak porozumienia między stronami oraz nasilający się między nimi konflikt, doprowadzają do sytuacji w której wykonywanie przez każdego z nich zarządu nad ich wspólnym majątkiem jest niemożliwe i wspólność majątkowa przestaje służyć dobru rodziny.

Nie sposób również zgodzić się z twierdzeniami pozwanej, iż ustanowienie rozdzielnosci majątkowej pomiędzy stronami narusza normy art. 5 k.c. Skarżąca podniosła, iż ustanowienie rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną doprowadzi do utrwalenia przewagi materialnej wobec skarżącej. W ocenie pozwanej ustanowienie rozdzielnosci majątkowej może doprowadzić do ewentualnego dochodzenia od niej zwrotu części wydatków poniesionych przez strony na utrzymanie majątku wspólnego stron w trakcie trwania małżeństwa. Wskazać należy, iż kwestie jakie składniki majątku przypadną stronom, kogo obciążają długi powstałe w czasie małżeństwa i przed nim, jakie czynili oni

nakłady z majątków osobistych na majątek wspólny oraz osobisty drugiego z małżonków oraz z majątku wspólnego na osobiste, rozstrzygane mogą być przede wszystkim w postępowaniu o podział majątku wspólnego. Skutkiem bowiem niniejszego orzeczenia o ustanowieniu rozdzielnosci jest tylko ustanie ustroju bezudziałowej wspólności majątku małżeńskiego i powstanie ustroju rozdzielnosci majątkowej.

Powyższe okoliczności, separacja faktyczna małżonków oraz brak porozumienia w zakresie zarządu majątkiem wspólnym, stanowią przesłankę przewidzianą w art. 52 § 1 k.r.o. uzasadniającą orzeczenie rozdzielnosci majątkowej z datą wsteczną.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 kpc jako bezzasadną.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z § 4 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, uwzględniając kwotę 360 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika.

Małgorzata Truskolaska – Żuczek Iwona Wróblewska – Pokora Anna Wrembel – Woźniak